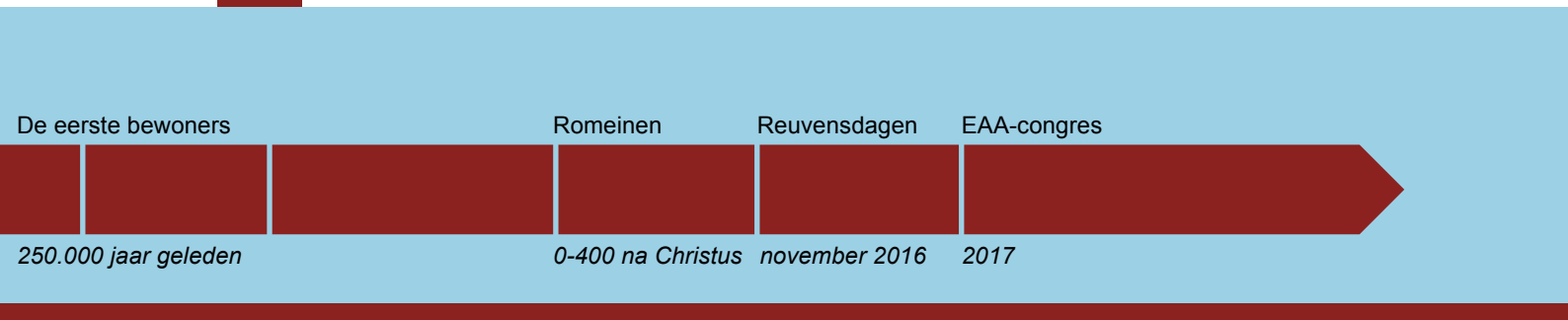

Archeologie in de etalage!

Richtinggevend kader archeologie met actielijnen voor de periode 2016-2019

provincie limburg

Inhoud

Inleiding	5
Waar staan we en wat willen we bereiken?	13
Drie vensters (actielijnen)	17
Archeologie in uitvoering	25

Inleiding

Limburg is de rijkste archeologische provincie van Nederland. De vondsten van de eerste bewoners van ons land dateren uit 250.000 jaar voor Christus en zijn opgegraven in Limburg, een kamp gevonden in de Belvédère-groeve nabij Maastricht. Later werd hier ook de oudste vuistbijl van Nederland gevonden. De Maas en de vele beken en vennen in Noord- en Midden-Limburg hadden een grote aantrekkingskracht op mensen. In de duizenden jaren daarna ontstonden diverse nederzettingen/kampementen. Op de rijke lössgronden van Zuid-Limburg vestigden de eerste boerenkolonisten uit Oost-Europa zich rond 5.300 voor Christus. Een keerpunt omdat hiermee een periode van jagers en verzamelaars die een rondtrekkend bestaan leidden, afgesloten werd en er een nieuwe samenleving ontstond waarin men zelf voedsel ging produceren en ging wonen op een vaste plek.

De Limburgse gronden en het Limburgse Maasdal bieden daarmee tot op de dag van vandaag een rijke bron van dus niet alleen onze eigen regio, maar van de ontstaansgeschiedenis van de lage landen en Nederland. En mensen laten sporen na: nederzettingen, grafheuvels, kunstobjecten en later ook ideeën via schrift. Het oudste kunstobject van Nederland is gevonden in Linne ongeveer 12.000 jaar geleden, een Maaskei met daarin een gekrast lijnenpatroon mogelijk duidend op een tent van de toenmalige rendierjagers. Maar ook in onze directe nabijheid – in de archeologie is het ontstaan van ‘Limburg’ slechts een paar generaties in de tijdlijn - met steden als Nijmegen (het Valkhof), Tongeren (bijv. Gallo Romeins Museum), Aken (Archaeologisch Fenster) en Luik (Archéoforum) is veel archeologie bekend en wordt er veel aandacht besteed aan het archeologische verleden.

De afgelopen jaren is er een hernieuwde opleving en belangstelling voor erfgoed, monumenten en archeologie. Bijna 80% van de bevolking heeft interesse in erfgoed en geschiedenis (SCP, 2015). De populariteit van historische films en series is groot (denk aan Vikings, Spartacus en Rome). Tegelijkertijd moeten we constateren dat veel van de vondsten zijn opgeborgen in depots, dat de archieven voor slechts een beperkt deel digitaal te raadplegen zijn en dat veel belangrijk materiaal en expertise een versnipperd aanbod vormen bij de verschillende

organisaties en instanties. De zichtbaarheid van archeologie, de nabijheid en de tastbaarheid zijn daarmee slechts toegankelijk voor enkelen, archeologen, wetenschappers, oudheidkundigen, maar niet of nauwelijks voor een breed publiek. Ook de mogelijkheden voor de burger om zelf aan de slag te gaan met archeologie zijn daardoor beperkt. De afgelopen jaren worden er daarom steeds meer ArcheoHotspots opgericht (Amsterdam, Den Bosch, Eindhoven). Hier kunnen mensen zonder afspraak binnenlopen en zien hoe bijvoorbeeld aardewerk hersteld wordt, of kunnen hun diensten aanbieden voor het uitzoeken en sorteren van vondsten.

Archeologie in de etalage!

De Provincie Limburg wil de komende jaren een forse impuls geven aan deze zichtbaarheid. Archeologie zal weer ‘onder’ de mensen gebracht moeten worden. De toegankelijkheid en vooral zichtbaarheid van de rijkheid van ons (Limburgs) verleden zetten wij prominent in de etalage! Je moet er letterlijk tegenaan kunnen lopen. Dat archeologisch verleden is meer dan ooit actueel: van noord naar zuid via de vele bijzondere vindplaatsen in het Maasdal of langs de vele romeinse wegen als de Via Belgica (hoofdweg tussen Maastricht en Heerlen). Regionale kranten in Brabant, Overijssel maar ook in Limburg schrijven regelmatig over erfgoedzaken.

Impressie van de Cannerberg 7500 jaar geleden, toen de eerste boeren zich in Limburg vestigden.

© Rijksmuseum van Oudheden, Leiden/Tekening Mikko Kriek

Maar ook nieuwe technologische innovaties (zoals laserscanning, uitwisseling van big data over de bodem, reconstructies met 3D- printing) kunnen helpen en bijdragen tot een bredere verspreiding en etaleren van het archeologische erfgoed.

Tegelijkertijd ligt hier ook een forse opgave. Het huidige provinciaal depot is overvol en nauwelijks toegankelijk voor bezoekers (zie ook interprovinciale bezoekerscijfers van de Rijkdienst voor Cultureel Erfgoed). Het imago van archeologie als extra kostenpost of extra verplichtingen qua regelgeving bij de ontwikkeling van een woonwijk, bedrijventerrein of ontgronding is echter aan het verschuiven. Enerzijds vanuit de vroegtijdige betrokkenheid en deelname van archeologen in ontwikkelprocessen, maar anderzijds ook vanuit de mogelijkheden die archeologie kan bieden aan de uniciteit van een gebied.

Limburg is er trots op om in 2017 gastheer te mogen zijn voor het jaarlijkse congres van de European Association of Archaeologists. Samen met de Rijkdienst voor Cultureel Erfgoed en de gemeente Maastricht zetten we hier Limburg en de euregio op de kaart. Dat momentum grijpen we samen actief aan om onze archeologie actief in de etalage te zetten en nog belangrijker: dichterbij de mensen te brengen. Zowel in de aanloop naar het congres, waarin we samen met de Limburgse gemeenten een publieksprogramma ontwikkelen, als op het congres

zelf en erna, willen wij een duurzame inzet plegen om deze ambitie vast te houden en in concrete activiteiten uit te werken.

In het afgelopen jaar is er op diverse momenten met onze partners in verschillende bijeenkomsten gesproken over de Limburgse archeologie. Met de Limburgse gemeenten en het veld wordt een gezamenlijke aanpak en een publieksprogramma ontwikkeld in de aanloop naar het archeologiecongres van 2017. Daarnaast zijn er diverse werkbezoeken geweest waarin wij ons hebben laten inspireren door de kracht van het zichtbaar maken van archeologie. Tenslotte zijn gemeenten uitgedaagd om voorstellen te doen voor een nieuwe locatie voor het provinciaal depot. Deze interactie met de Limburgse samenleving heeft geleid tot een concept visie. Tijdens een bijeenkomst op 25 april 2016 is na een tweetal inspirerende presentaties (Archäologisches Fensters Aken en Liberation Route) de visie op hoofdlijnen gedeeld met ca. 25 belangrijke spelers uit het veld. Er is enthousiast gereageerd op de actielijnen en input geleverd voor aanvulling en aanscherping. De input is verwerkt in dit kaderstuk. Samen met onze partners in het veld hanteren wij de stofkam door Limburg.

Archeologie binnen het 'erfgoed-drieluik'

Dit richtinggevend kader archeologie vormt samen met het Beleidskader monumenten 2016-2019 en het Beleidskader met uitvoeringsprogramma Immaterieel erfgoed 2016 t/m 2019, het 'erfgoed-drieluik'. De rode draden in deze drie beleidsstukken zijn: het realiseren van een groter publieksbereik, vergroten van de zichtbaarheid, meer samenhang en daarmee grotere maatschappelijke impact vanuit een kostenefficiënte benadering. In het coalitieakkoord In Limburg bereiken we meer is er geld beschikbaar gesteld voor cultuur (en daaronder immaterieel erfgoed) en monumenten.

Tevens is de opdracht gegeven om de archeologische onderzoeksverplichtingen in te vullen vanuit de wetenschap dat er in Limburg veel kennis beschikbaar, voorhanden en gedocumenteerd is, en dat daar waar onderzoeken nodig zijn gehandeld wordt vanuit een kostenbewuste en efficiënte opstelling.

De financiële middelen specifiek voor archeologie komen veelal uit bestaande reguliere budgetten en projectmiddelen en zullen vooral in samenhang met andere thema's en cofinancieringen gezien worden. Voor de periode 2016 – 2019 is er een bedrag van € 4,3 mln. beschikbaar. Dat betekent ook keuzes maken. Prioriteit zal de komende jaren gegeven worden aan een drietal 'vensters' (actielijnen):

Venster1:	<i>Archeologie in beeld en binnenbereik</i>
Venster2:	<i>Archeologie in verbinding</i>
Venster3:	<i>Archeologische basis op orde</i>

Leeswijzer

De notitie is bewust beknopt en overzichtelijk gehouden. Hierna wordt eerst nader ingegaan op de kansen voor Limburg, de ambitie en de doelen. Vervolgens zullen de actielijnen worden toegelicht met een eerste selectie van strategische projecten. Tenslotte zal worden ingegaan op wat we genoemd hebben 'archeologie in uitvoering', het uitvoeringskader voor de komende jaren.

Een grafische weergave van een beekovergang in de Romeinse tijd. Ontdekt bij beekherstelwerkzaamheden bij Tungelroy. © RAAP

Waar staan we en wat willen we bereiken?

Sinds het verdrag van Malta is archeologie sterk gekoppeld aan de ruimtelijke ordening. Ruimtelijke ingrepen vinden voornamelijk projectmatig plaats en daarmee wordt archeologie dikwijls ook projectmatig aangepakt, ingebed in de planning, het budget en het proces van het initiatief. Gevolg is dat er binnen de kaders van het project een enorme hoeveelheid archeologische kennis wordt opgebouwd. Het is belangrijk om de opgedane kennis voor volgende projecten opnieuw in te zetten, maar nog belangrijker is dat de ontdekte archeologische verhalen eenvoudig en duurzaam beschikbaar zijn voor de samenleving en op een aantrekkelijke wijze worden gepresenteerd.

Waar staan we?

De afgelopen jaren is er een aantal stappen gezet. Zo is er sinds drie jaar een Beleidsplatform Erfgoed Limburg waar overheden kennis en ervaringen uitwisselen en is er gewerkt aan een opzet voor een archeologische kennisdatabase met publieksmodule. In 2014 heeft er op initiatief van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap een euregionaal congres over de lineaire bandkeramiek plaatsgevonden. Daarnaast is er in het Maasdal op initiatief van de Provincie geëxperimenteerd met nieuwe en alternatieve onderzoeksmethoden vanuit een kostenefficiënte benadering (pilots).

Het provinciaal depot in de huidige locatie van het Centre Ceramique zit overvol. Vandaar dat - vanuit onze wettelijke provinciale verantwoordelijkheid - wij het initiatief hebben genomen om te zoeken naar een nieuwe locatie. We gaan op zoek naar een andere en grotere locatie waar we ook meer willen doen dan enkel opslag van archeologische bodemvondsten. We willen daarmee recht doen aan onze taak van beheer van vondsten en documentatie, maar tevens is het ook dé mogelijkheid om het archeologisch onderzoeksproces van vondst tot gebeurtenis te tonen. Gemeenten zijn daarbij uitgedaagd om met voorstellen van geschikte locaties te komen.

Wat willen we bereiken?

Onze provincie is een rijke archeologische provincie. Er zijn weinig plekken in Limburg waar de mens de laatste 10.000 jaar niet is geweest. En net als elke persoon en samenleving doet, hebben onze voorgangers op veel plekken getuigenissen van hun aanwezigheid achtergelaten. Meestal liggen die getuigenissen veilig opgeborgen in de bodem. Eenmaal ontdekt moet het verhaal verteld en gedeeld worden. De komende jaren zetten we in om dat verhaal extra onder de aandacht te brengen en vooral te laten zien aan de Limburgse samenleving. Als ambitie voor 2019 formuleren wij:

Limburg werkt actief aan het vergroten van de zichtbaarheid van archeologie in de Limburgse samenleving, presenteert en bundelt de (euregionale) kennis en ervaring op dit gebied en realiseert een aantrekkelijke en goed toegankelijke locatie waar het archeologisch onderzoeksproces van vondst tot gebeurtenis getoond kan worden.

Kort samengevat: Grotere zichtbaarheid, het verhaal vertellen en presenteren, de expertise bundelen en één goed toegankelijke en inspirerende depot. Daarvoor zijn drie actielijnen ontwikkeld.

Drie vensters (actielijnen)

Om de gestelde ambitie te realiseren hebben we drie samenhangende actielijnen ontwikkeld die bovendien goede aanknopingspunten bevatten om mede in het licht van het Beleidskader monumenten, Beleidskader met uitvoeringsprogramma Immaterieel erfgoed en andere beleidsthema's om gezamenlijk projecten op te zetten. Per venster worden tevens enkele strategische projecten benoemd waar wij concreet mee aan de slag gaan de komende jaren

Venster 1: Archeologie in beeld en binnen bereik

Deze actielijn is erop gericht om archeologische verhalen, vondsten en kennis te bundelen en te ontsluiten voor een breed publiek, van jong tot oud.

Er zijn veel archeologische data voorhanden in en over Limburg. Of het nu gaat om vondsten, vondstmeldingen, tekeningen, foto's, artikelen, rapporten, de data zijn erg versnipperd en slechts voor kleine kringen toegankelijk. Daarmee beschikken we nog niet over eenduidige informatie of kennis over ons verleden. Kennis over het verleden leert ons hoe we gekomen zijn waar we nu zijn, maar kan ook inspiratie opleveren voor het vormgeven van onze toekomst. Kennis over ons eigen verleden moet in deze tijd voor iedereen toegankelijk zijn en op aantrekkelijke wijze gepresenteerd worden.

Hoewel de opslag van bodemvondsten een wettelijke taak is, slaan we deze niet alleen op

om 'het bewaren'. Bijzondere vondsten worden gepresenteerd in de Limburgse musea, maar het overige materiaal is ook van betekenis en mag nog meer getoond worden. Het nieuwe depot wordt een locatie waar vondsten en opgravingsdossiers te ervaren, te raadplegen en te bestuderen zijn. Daarnaast is het depot dé plek om het onderzoeksproces van bodemvondst tot museumvoorwerp te tonen. We onderzoeken de mogelijkheden en kansen om hierin de synergie te zoeken met het Steunpunt Archeologie en Monumenten (archeologiedeel) en reeds bestaande instellingen en organisaties. We sluiten aan bij de ontwikkeling van een integraal erfgoedloket en denken aan het inrichten van een ArcheoHotspot.

Limburg is in 2017 gastprovincie voor het jaarlijkse archeologiecongres van de European Association of Archaeologists. In het MECC zullen dan ongeveer 2.500 archeologie-geïnteresseerden bij elkaar komen om de laatste stand van zaken in het vakgebied te delen. We gaan de archeologie uit haar stoffig en academisch imago halen door gezamenlijk met de Limburgse gemeenten een publieksprogramma op te zetten. Het nationale archeologiecongres, de Reuwendagen, dat in november 2016 in Heerlen wordt gehouden is een mooie gelegenheid om de eerste activiteiten voor een breed publiek zichtbaar te maken. We laten ons inspireren door geslaagde voorbeelden uit binnen- en buitenland zoals de Tijdtrap in de Markthal te Rotterdam, DOMunder in Utrecht, de kansen die de Liberation route Europe biedt, de Archäologisches Fensters van Aken, en de Romeinse beleving in Xanten.

Informatie moet ook aantrekkelijk gedeeld worden. Innovatieve nieuwe technieken bieden kansen om het verleden te verbinden met het heden. Augmented reality is er daar een van, maar ook location based apps en 3d printing bieden mogelijkheden om meer mensen met bijzondere verhalen en vondsten in aanraking te brengen. Wij gaan ook de lokale archeologie meer onderdeel uit laten maken van het lager- en voortgezet onderwijs. Ook in de aanloop naar het archeologiecongres wordt dit als momentum benut om meer verbindingen te leggen met het onderwijs.

Al deze elementen moeten ervoor zorgen dat de archeologie actiever in beeld komt én binnen het bereik van een groter publiek en bredere doelgroepen komt. Om zowel nieuwsgierigheid te wekken en te consumeren als om actief mee aan de slag te gaan.

Strategische projecten:

- Publieksprogramma en organisatie Archeologiecongres
- Nieuwe locatie voor inspirerend en toegankelijk provinciaal depot
- Aansluiten bij de mogelijkheden voor een erfgoedloket
- Verkennen en actief benutten van innovatietechnieken
- Kennismaking met archeologie van jongs af aan o.a. via onderwijsprogramma's, cultuureducatie, benutten expertise en opleidingsmogelijkheden op het gebied van restauratie en conservering.

Financiële inzet:

Voor deze actielijn stellen wij € 2.521.336 beschikbaar voor de periode 2016 – 2019.

De komende tijd worden de kosten voor herhuisvesting en vernieuwing van het provinciale archeologisch depot in beeld gebracht. Niet uitgesloten is dat hiervoor aanvullende middelen uit andere budgetten dan archeologie nodig zijn.

Venster 2: Archeologie in verbinding

Deze actielijn is er op gericht om de archeologie vanuit het isolement van de ruimtelijke ordening (onderzoek/kennis) te verbinden met de dagelijkse leefwereld van de samenleving (beleving).

Archeologie uit zich in vondsten, vindplaatsen en verhalen. De toegevoegde waarde hiervan is vaak nog onbekend en wordt slechts beperkt benut. Toch willen we stimuleren dat archeologie meer verbonden wordt met de dagelijkse leefwereld van de Limburgers en bezoekers van onze provincie. Dat betekent ook dat archeologie niet alleen gekoppeld wordt aan een ruimtelijke ontwikkeling, maar vooral aan het bredere verhaal van Limburg, de ontstaansgeschiedenis, het landschap, kunst, het belang voor de dag van vandaag en nieuwe innovatieve ontwikkelingen richting toekomst.

Archeologie bezien vanuit die invalshoek vereist dat er verbindingen gelegd worden met onze historische binnensteden, IBA, het toeristisch-recreatieve profiel van onze provincie of nieuwe data- technieken en scanning-technologie waarin mogelijk ook de Limburgse campussen een rol kunnen spelen. Een verbinding met het cultuurbeleid, cultuureducatie en de Limburgse musea ligt daarbij ook voor de hand. Een belangrijk verbindend project waarin meerdere doelstellingen gerealiseerd kunnen worden, is de doorontwikkeling van de Romeinse route Via Belgica.

Archeologische resten komen in Limburg verspreid over het gehele landschap voor. De archeologische vindplaatsen in natuurgebieden kunnen een extra dimensie toevoegen aan de natuurbeleving. Het voegt verhalen toe en geeft daarmee een gebied een diepere gelaagdheid. Ook bij de uitvoering van het provinciaal waterplan zal archeologie zeker van belang zijn. Er zullen onderzoeken gedaan worden en nieuwe schatten ontdekt worden. Veel archeologische verhalen zijn echter al bekend en kunnen als inspiratie gebruikt worden voor de ontwerpogave of voor publieksactiviteiten.

De driehoek monumenten-immaterieel erfgoed-archeologie is natuurlijk een direct voor de hand liggende grond voor projectmatige samenwerking. Veel monumenten staan op oude gronden waarin zich archeologische resten van voorgangers bevinden of andere archeologische resten aanwezig zijn. In het Beleidskader monumenten is dit reeds actief onderkend waar het gaat om het realiseren van een groter publiekbereik voor monumentale objecten en archeologische vondsten c.q. plekken.

Strategische projecten:

- Deltaprogramma Maasvallei en projecten in het kader van het Waterplan
- Interreg VA project “Cultuurgeschiedenis verdigitaal” in het Grenspark Maas-Schwalm Nette

- Via Belgica als meerjarig cross-overproject
- Kansrijk Interreg V project “Terra Mosana” (euregionale cultuurhistorie met de steden en kennisinstellingen van Maastricht, Luik, Aken en Tongeren)
- Kansrijke projecten in IBAParkstad

Financiële inzet:

Voor deze actielijn stellen wij € 1.000.000 beschikbaar voor de periode 2016 – 2019.

Impressie van de Villa Kerkrade-Holzkuil, een soort herenboerderij. Er waren tientallen van deze villa's in Limburg. © PANSA BV – Kees Peterse (reconstructie), Gerard Jonker (computerstill)

Venster 3: Archeologische basis op orde

Deze actielijn is erop gericht dat de wettelijke archeologische verplichtingen in heel Limburg doelgericht en efficiënt worden ingevuld.

De belangrijkste wettelijke verantwoordelijkheden voor het archeologisch erfgoed liggen bij de gemeenten. De wettelijke taken van de provincie liggen op de instandhouding van een provinciaal depot en het verlenen van ontgrondingsvergunningen en het vaststellen van provinciale inpassingsplannen waarbij archeologie volwaardig wordt meegewogen. De archeologische zorgplicht is nu nog verankerd in de Monumentenwet. Medio dit jaar zullen de archeologische aspecten zoals certificering, collectiebeheer en aanwijzing archeologische rijksmonumenten opgenomen worden in de Erfgoedwet. Voor wat betreft de ruimtelijke aspecten van archeologie (bestemmingplannen, ontgrondingsvergunningen) zullen deze een plek krijgen in de Omgevingswet die naar verwachting in werking zal treden medio 2018. Ook als wij partner zijn bij grote gebiedsgerichte ontwikkelingen en bij onze rol bij hoogwaterbescherming speelt archeologie een rol. Ten slotte zijn er in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 een aantal archeologische aandachtsgebieden aangewezen. Dit zijn belangrijke gebieden met representatieve en relatief gave delen van de verschillende Limburgse cultuurlandschappen met een groot potentieel

aan archeologische waarden. Onderzoek naar en behoud van de archeologische waarden in deze aandachtsgebieden is van provinciaal belang (zie POL 2014). Het is belangrijk dat wij als overheden gezamenlijk optrekken en profiteren van elkaars kennis en kunde.

Om meer te kunnen doen met bestaande kennis is behoefte aan gestandaardiseerde en uniforme data. Wanneer deze voor iedereen toegankelijk zijn nodigt dat uit tot kennisname, kennisontwikkeling en efficiënter onderzoek. De archeologische kennisdatabank Limburg (AKDL) voorziet hierin door de (wetenschappelijke) data op te slaan en deze gekoppeld met een publieksmodule ook voor niet wetenschappers leesbaar te maken. Verschillende doelgroepen (burger, onderwijs, wetenschapper en overheid) kunnen deze kennisdatabank benutten om informatie op te halen en toe te passen voor variabel gebruik.

De overheid heeft in het archeologisch onderzoeksproces binnen de ruimtelijke ordening een belangrijke rol. Zij bepalen waar onderzoek nodig is en stellen de onderzoekseisen vast (bevoegd gezag). Belangrijk is dat we allemaal beschikken over dezelfde informatie en over hulpmiddelen om een gewogen afweging te maken. Dubbelwerk doen en onderzoeken wat al bekend is, is niet efficiënt.

Een actueel overzicht van de kennis per periode, per thema en per landschap is daarbij belangrijk. Ook de kennisdatabank kan een belangrijk instrument zijn bij de afwegingen die gemaakt moeten worden.

Strategische projecten:

- Doorontwikkeling Archeologische Kennis-Databank Limburg (AKDL)
- Toepassen en verbreden project kostenefficiënte onderzoeksmethodiek Maasdal
- Publicatie resultatenmeerjarig onderzoek Archeologie in Limburg 2007-2015
- Doorontwikkeling ondersteuning gemeenten via Beleidsplatform Erfgoed Limburg (in afstemming met de ontwikkeling van een erfgoedloket).
- Uitwerking POL instrumentarium (archeologische aandachtsgebieden)
- Bundelen en publiceren opbrengst Beleidsprogramma Maasvallei

Financiële inzet:

Voor deze actielijn stellen wij € 800.000 beschikbaar voor de periode 2016 – 2019.

Een informatiepaal op de Boshoverheide tussen Weert en Budel. Hier ligt het grootste prehistorische urnenveld van Nederland.

Schans: een bijzondere

Limburg ontstonden vanaf het einde van de 16e eeuw
ansen. Tengevolge van de Tachtigjarige Oorlog (1568-
rokken soldaten van beide oorlogvoerende partijen
erlanders en Spanjaarden), op zoek naar voedsel en buit,
plunderend door de dorpen. De plaatselijke bevolking
erschanste zich dan, met vee en goed, op de vluchtschans.

In een moerassig, ontoegankelijk gebied in de omgeving
van het dorp werd rondom een geschikt stuk grond een
metersbrede gracht gegraven. Van de uitgegraven grond werd
aan de binnenkant een hoge wal opgeworpen. Deze wal werd
en snelgroeiend gewas. Naast de brug lag vaak het huisje van de
portier die zorgde voor het onderhoud van de schans.

De Ellerschans is vermoedelijk rond 1640 opgericht.

Wat is een schans?
Op veel plaatsen heeft de mens
zich na bezettingen. Dit kan
zaken in bezettingen aanpak
van elk deel van het land
op een gebied dat een lange
een lange tijd kon worden

Archeologie in uitvoering

De Archeologische Monumentenzorg is een onderdeel van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. De Archeologische Monumentenzorg is verantwoordelijk voor de bescherming van archeologische monumenten en de uitvoering van archeologische onderzoekingen. De Archeologische Monumentenzorg is een onderdeel van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. De Archeologische Monumentenzorg is verantwoordelijk voor de bescherming van archeologische monumenten en de uitvoering van archeologische onderzoekingen.

Zoals hiervoor is beschreven, vervult de Provincie naast de wettelijke verantwoordelijkheid in het ruimtelijk domein nog verschillende rollen op het gebied van archeologie. In deze beleidsvisie *Archeologie in de etalage!* maken wij keuzes voor de richting van het archeologiebeleid voor de komende jaren. De wijze waarop wij deze ambitie ten uitvoer willen brengen, hangt daar logischerwijs mee samen. Kortgezegd is onze uitvoeringsvisie samen te vatten in de volgende vijf uitgangspunten:

- Het vergroten van de zichtbaarheid en toegankelijkheid van de Limburgse archeologie om een groter publiek te bereiken en te betrekken;
- Partners enthousiasmeren, verbinden en committeren aan de gedeelde archeologische ambitie de komende jaren;
- Verbetering van de samenwerking tussen diverse spelers en het realiseren van meer synergie, gebundelde inzet en kosten efficiënte opstelling;
- Actief opzoeken en het leggen van de verbindingen met andere sectoren (venster2)
- Samen met partners werken aan een toegankelijke en publieksvriendelijke presentatie en toepassing van archeologische kennis en data;

Voor een deel van de actielijnen zijn verschillende uitvoeringsstructuren voorhanden.

Archeologiecongres

De inhoudelijke verantwoordelijkheid van het archeologiecongres in 2017 is een primaire verantwoordelijkheid van de European Association of Archaeologists. Voor de organisatie en het gastheerschap heeft de Provincie samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de gemeente Maastricht een bestuurlijke en ambtelijke projectgroep ingesteld die de voorbereidingen coördineert. Daarnaast zal er op initiatief van de Provincie in aanloop naar het congres een publieksprogramma uitgevoerd worden. Daarvoor is een groot aantal gemeenten benaderd om hier met de Provincie samen invulling aan te geven.

Depot verhuizing

Het houden van een provinciaal depot voor bodemvondsten is onze wettelijke taak. Om het nieuwe depot meer onderdeel te laten zijn van de samenleving hebben wij de interactie met gemeenten opgezocht. Gemeenten zijn uitgedaagd om geschikte locaties aan te dragen. Uit de eerste inventarisatie van aangedragen locaties zijn momenteel voorkeurslocaties geselecteerd die wij de komende tijd zorgvuldig gaan afwegen op basis van o.a. haalbaarheid, kosten en toegankelijkheid. Daarnaast zal er ook in het licht van de transitie van diverse erfgoedorganisaties (opgenomen in het Beleidskader

met uitvoeringsprogramma Immaterieel erfgoed gekeken worden naar de kansen en mogelijkheden voor bundeling van krachten op of rondom het nieuwe depot.

Diverse steunpunt- en ondersteuningsstructuren archeologie

Gezamenlijk met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed zijn wij inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor het Steunpunt Archeologie & Monumentenzorg (gehuisvest binnen Huis voor de Kunsten). Vanuit de Provincie hebben wij samen met het steunpunt en de Limburgse gemeenten in 2013 een Beleidsplatform Erfgoed Limburg

opgericht. Daarmee werken wij aan een actieve kennisuitwisseling en samenwerking tussen het rijk, Provincie en gemeenten. Daarbij wordt ook gekeken naar het onderzoek dat loopt voor het nut en noodzaak van een breed opgezet 'erfgoedloket'.

Via Belgica

In 2008 hebben 6 Limburgse gemeenten en de Provincie Limburg een convenant Via Belgica ondertekend. Het Thermenmuseum heeft zich in 2010 als convenantpartner daarbij aangesloten, even later gevolgd door de gemeente Simpelveld. De uitvoering van dit convenant is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de ondertekenaars.

Daarvoor is er een projectgroep ingericht en zijn stappen gezet. Voor de komende periode wil de Provincie een krachtige impuls geven aan het verder vermarkten van de Via Belgica mits de convenantpartners daar ook een vergelijkbare inspanning en commitment aan willen geven.

Een programmatische aanpak

De geschetste actielijnen hangen nauw samen met elkaar en vergen een programmatische benadering. Naast de bovengenoemde externe samenwerkingen zal ook maximaal de synergie worden opgezocht met andere provinciale beleidsthema's zoals genoemd in venster 2 Archeologie in verbinding. Zowel vanuit onze (wettelijke) verantwoordelijkheden als in het realiseren van de gestelde ambities is een integrale, proactieve en verbindende organisatorische aanpak vereist.

Tot slot

Limburg is de rijkste archeologische provincie van Nederland. Dat mogen en moeten we meer laten zien. Van onder de grond, naar bovengronds. Van stoffig materiaal naar opgepoetst pracht en praal. De Limburgse archeologie verdient het om geëtaleerd te worden, met andere woorden: **archeologie in de etalage!**

